

Вікторія АНІЩЕНКО
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та гуманітарних наук,
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна
ORCID ID: 0000-0002-5062-3789
oceansoulvik111@gmail.com

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ КОНЦЕПЦІЇ ТА СИСТЕМИ СТУПЕНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Освіта майбутніх фахівців-пенітенціаріїв є одним з головних завдань реформування пенітенціарної системи України та має стати реальною гарантією забезпечення високих міжнародних стандартів і перетворитися на ефективну систему, здатну до саморегуляції, відповідно до викликів суспільства та умов, що постійно змінюються.

Мета статті полягала у висвітленні результатів педагогічного експерименту з перевірки концепції та результативності системи ступеневої підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України.

Сьогодні пенітенціарна служба потребує високопрофесійних, високоморальних, духовно й фізично підготовлених фахівців, здатних ефективно виконувати непрості функції перевиховання й ресоціалізації злочинців на основі сучасних підходів та методів роботи. Це завдання неможливо вирішити без відповідної професійної підготовки персоналу пенітенціарної служби у закладах вищої освіти, якість якої можна забезпечити лише шляхом організації адекватної ступеневої професійної підготовки за відповідними освітньо-професійними програмами.

Реалізація виокремлених педагогічних умов, які є ядром педагогічної системи ступеневої професійної підготовки офіцерів ДКВС України, відбувалася через розроблення та впровадження авторської поетапної професійно-орієнтовної методики формування професійної компетентності офіцерів ДКВС України.

У загальному вигляді авторська професійно-орієнтовна методика формування професійної компетентності офіцерів ДКВС охоплювала три етапи: організаційно-цільовий, репродуктивно-практичний, креативно-практичний, а на меті мала вдосконалення фахових знань, умінь й навичок студентів у єдності компонентів, що становлять структуру професійної компетентності, а саме: когнітивного, функціонального, мотиваційного, ціннісного та особистісного. Методика була реалізована впродовж трьох етапів – організаційно-цільового, репродуктивно-практичного, креативно-практичного. Досягнення мети було забезпечено через залучення студентів та викладачів до активних методів навчання – проблемних, інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій в процесі вивчення фахових дисциплін на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Результати дослідження дали змогу визначити перспективи ступеневої професійної підготовки офіцерів-пенітенціаріїв на таких рівнях: загальнодержавному, відомчому, на рівні закладів вищої освіти та кафедральному. Впровадження запропонованих рекомендацій, на нашу думку, сприятиме розв'язанню вище зазначених завдань та досягненню більших результатів щодо ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України, допоможе ефективно використовувати

людський ресурс в установах виконання покарань, у розбудові ефективної системи виправлення й ресоціалізації в'язнів.

Ключові слова: педагогічні умови; професійні компетентності; професійна підготовка; рівень професійної підготовки; система формування професійної компетентності, концепція та система ступеневої підготовки офіцерів-пенітенціаріїв.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. У Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України на період 2018–2020 рр. наголошується, що система виконання покарань в Україні потребує структурної реформи. Конструктивного вирішення потребує низка проблем, серед яких можна виділити такі: оптимізація мережі виправних установ, забезпечення ефективності та прибутковості їх виробничої діяльності; забезпечення правопорядку у виправних установах; підвищення ефективності протидії злочинності та корупції; забезпечення умов утримання засуджених у відповідності до Європейських пенітенціарних правил; недопущення порушень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; розслідування скарг ув'язнених на неналежне поведження персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС) та ін.

Поряд із оптимізацією існуючої мережі кримінально-виконавчих установ, слідчих ізоляторів та діючих пенітенціарних закладів необхідним є перерозподіл організаційно-штатної структури та підготовка і перепідготовка персоналу пенітенціарної служби. Отже, освіта майбутніх фахівців-пенітенціаріїв має стати реальною гарантією забезпечення високих міжнародних стандартів та перетворитися на ефективну систему, здатну до саморегуляції, відповідно до викликів суспільства та умов, що постійно змінюються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню особливостей підготовки офіцерів, в тому числі й пенітенціарної сфери, створенню системи підготовки та педагогічних умов для формування сучасних професійних компетентностей офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України приділяло увагу багато закордонних і вітчизняних учених, а саме: В. Байденко

[1], Ю. Гагарин [2], П. Дармограй [3], О. Діденко [4], О. Дука [5], Е. Койл [6], Є. Левин [7], Дж. Макгакін [8], О. Тоочинський [9] та інші.

Загалом вчені зауважують на необхідності створення різного характеру педагогічних умов у системі підготовки офіцерів ДКВС України у закладах вищої освіти, що сприяють формуванню їх професійних компетентностей офіцерів. Однак, на теперішній час майже не існує єдиної концептуальної точки зору щодо структурної моделі, набору педагогічних умов, цілісної системи ступеневої підготовки офіцерів ДКВС України, які б володіли та якісно могли застосовувати власні знання, навички та вміння на практиці під час виконання складних службово-професійних завдань, що виникають стосовно їхньої діяльності в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах.

Мета статті є висвітлення результатів педагогічного експерименту з перевірки концепції та результативності системи ступеневої підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Виконання дослідження базувалося на проведенні педагогічного експерименту, що тривав з 2016 по 2019 роки і складався з трьох етапів: констатувального, формувального та завершального.

Констатувальний етап експерименту проведено на початку 2016–2017 навчального року. На цьому етапі проаналізовано традиційну систему підготовки офіцерів ДКВС України на бакалаврському та магістерському рівнях вищої освіти з урахуванням основних компонентів професійної підготовки, зокрема цільового (мета і завдання професійної підготовки майбутніх офіцерів), змістового (зміст підготовки, зокрема знання, уміння, навички, ставлення, ціннісні орієнтації, а також досвід діяльності курсантів), операційно-дійового (форми, освітні технології, методи, прийоми, способи, реалізації мети і завдань професійної підготовки), контрольно-регулюючого (форми і методи моніторингу і контролю якості професійної підготовки курсантів), ресурсного (матеріально-технічні, інформаційно-комунікаційні,

побутові та ергономічні умови перебігу професійної підготовки). Важливим завданням констатувального етапу стало дослідження стану сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України в умовах традиційної системи навчання. Для цього було організовано опитування курсантів першого (бакалаврського) та слухачів другого (магістерського) рівнів вищої освіти. Всього для проведення дослідження було залучено 226 курсантів 3–4 курсів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та 85 слухачів другого (магістерського) рівнів вищої освіти. За результатами цього етапу експерименту було з'ясовано середнє значення середніх балів за критеріями сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС для курсантів бакалаврського та слухачів магістерського рівнів.

На констатувальному етапі було також залучено 45 науково-педагогічних працівників Академії Державної пенітенціарної служби. Метою залучення викладачів до заходів дослідження було з'ясування їхніх уявлень про якість і зміст підготовки майбутніх офіцерів ДКВС, розуміння викладачами сучасних вимог до якості і змісту освітньо-професійних програм підготовки, що висуваються нормативними документами Міністерства освіти і науки України, а також виявлення резервів та можливостей освітнього процесу щодо якості професійної підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності, з'ясування рівня відповідності науково-педагогічних працівників вимогам навчального закладу щодо формування в курсантів професійних властивостей, ціннісних орієнтацій, установок і переконань.

З'ясування стану сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України в умовах ступеневої професійної підготовки здійснено за такими критеріями: пізнавальним, діяльнісним, мотиваційно-вольовим, аксіологічним і професійно-особистісним із застосуванням їхніх показників, а також методів, що уможливають отримання числових значень за показниками цих критеріїв.

Результати констатувального етапу експерименту використані для об'єктивного уявлення про стан сформованості професійної компетентності

майбутніх офіцерів ДКВС України в умовах традиційної системи на різних рівнях освіти, з'ясування шляхів удосконалення ступеневої професійної підготовки майбутніх офіцерів, а також обґрунтування концептуальних засад і розроблення системи ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України.

Формувальний етап педагогічного експерименту тривав з січня 2017 по червень 2019 року. Він мав на меті експериментально перевірити концепцію, результативність системи ступеневої підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби, а також педагогічні умови, що її забезпечують.

Формувальний етап педагогічного експерименту проведено на базі Академії Державної пенітенціарної служби. Цей етап експерименту мав характер паралельного: у ньому брали участь дві групи – експериментальна (ЕГ) і контрольна (КГ). При цьому експериментальна і контрольна групи були створені як на бакалаврському, так і на магістерському рівнях вищої освіти, оскільки у дослідженні розглядається ступенева підготовка.

На майбутніх офіцерів ДКВС України – учасників експериментальних груп під час формувального етапу експерименту відбувався активний вплив, передбачений змістом, формами і методами, обумовленими авторською системою і обґрунтованими педагогічними умовами. З курсантами і слухачами контрольних груп професійна підготовка проводилася за традиційною системою, що не передбачало впровадження експериментальних заходів.

Ефективність запропонованих заходів, зокрема системи ступеневої професійної підготовки, авторської концепції, педагогічних умов і технології формування професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС було встановлено шляхом порівняння стану сформованості цієї компетентності на початку експерименту та після його завершення.

Формувальний етап педагогічного експерименту (січень 2017 – червень 2019 рр.) у свою чергу передбачав три фази – підготовчу, основну і контрольну. На підготовчій фазі (січень 2017 – лютий 2017 рр.) організовано вхідний

контроль сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС, а також визначено склад КГ та ЕГ. Для проведення вхідного контролю сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС в умовах ступеневої професійної підготовки використано ті ж діагностичні методики, що використовувалися на констатувальному етапі експерименту. Оцінювання рівня сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС виконано за пізнавальним, діяльнісним, мотиваційно-вольовим, аксіологічним і професійно-особистісним критеріями та їхніми показниками. До вхідного контролю було залучено 226 курсантів 2-го курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та 85 слухачів другого (магістерського) рівнів вищої освіти. При цьому у дослідженні ми виходили з того, що для участі в експерименті неможливо залучити всіх курсантів. З огляду на це було застосовано вибіркового метод. З урахуванням особливостей та кількості здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти, що проходять професійну підготовку в Академії Державної пенітенціарної служби, обсяг вибірки, що забезпечує репрезентативність даних, було визначено у 226 осіб. З урахуванням вимог до однорідності контрольної й експериментальної груп, до складу КГ 1 увійшло 114 курсантів, а до складу ЕГ 1 – 112 майбутніх офіцерів. Щодо слухачів магістратури, то до складу ЕГ 2 увійшло 42 слухачі, а до складу КГ 2 – 43 учасника. Після визначення складу ЕГ і КГ здійснено вхідний контроль сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України в умовах ступеневої професійної підготовки. Далі для перевірки однорідності складу ЕГ 1 та КГ 1, ЕГ 2 та КГ 2 здійснено статистичний аналіз рівня сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України. Під час опрацювання результатів дослідження розраховано емпіричні значення критерію Колмогорова-Смірнова з метою порівняння розподілів майбутніх офіцерів ЕГ 1 та КГ 1, ЕГ 2 та КГ 2 за рівнями сформованості професійної компетентності. Критерій Колмогорова-Смірнова дозволяє знайти точку, в якій сума накопичених розходжень між двома розподілами є найбільшою, і оцінити достовірність цього розходження.

Виконання всіх обмежень критерію Колмогорова-Смірнова дозволило використати його для співставлення розподілів майбутніх офіцерів ДКВС – учасників формувального етапу експерименту. Розрахунки здійснено для усіх критеріїв сформованості професійної компетентності офіцерів ДКВС України для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти. На підставі правила прийняття рішення для критерію Колмогорова-Смірнова можна стверджувати, що відмінності у розподілах офіцерів ДКВС ЕГ 1 та КГ 1, ЕГ 2 та КГ 2 за рівнями сформованості їх професійної компетентності офіцерів за всіма критеріями є незначущими.

На підготовчій фазі формувального етапу експерименту було також ознайомлено науково-педагогічних працівників, які забезпечували проведення експериментальних заходів із метою, методикою і завданнями експериментальної роботи.

На основній фазі формувального етапу експерименту реалізовувалися заходи, передбачені концепцією ступеневої підготовки офіцерів ДКВС України, розробленою системою, а також педагогічними умовами, що забезпечують систему ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України.

У загальному, експериментальні заходи основної фази формувального етапу педагогічного експерименту тривали з лютого 2017 по квітень 2019 року з курсантами бакалаврату, а зі слухачами магістратури експериментальні заходи формувального етапу педагогічного експерименту тривали з вересня 2018 по травень 2019 року.

Реалізація виокремлених педагогічних умов, які є ядром педагогічної системи ступеневої професійної підготовки офіцерів ДКВС України, відбувалася через розроблення та впровадження авторської поетапної професійно-орієнтованої методики формування професійної компетентності офіцерів ДКВС України.

Підґрунтям розроблення авторської поетапної професійно-орієнтованої методики було наступне: розвиток у курсантів і слухачів ціннісного ставлення

до майбутньої професійної діяльності, розширення досвіду, набуття професійних знань, навичок й умінь; визначення і обґрунтування педагогічних умов для цілеспрямованого формування і розвитку професійної компетентності офіцерів ДКВС України; формування і розвиток професійно важливих якостей курсантів і слухачів, інтеграція знань та умінь з професійноорієнтовними здатностями; переорієнтація змісту навчальних матеріалів з урахуванням контексту майбутньої професійної діяльності та розвитку компонентів професійної компетентності офіцерів ДКВС України; виокремлення критеріїв і рівнів сформованості професійної компетентності офіцерів ДКВС України.

Результатом реалізації методики навчання курсантів і слухачів під час навчання у Академії Державної пенітенціарної служби має бути висококваліфікований фахівець у пенітенціарній галузі з високим рівнем володіння знаннями, вміннями й навичками, необхідними для майбутньої професійної діяльності. Метою розробленої методики є формування професійної компетентності курсантів і слухачів ДКВС у процесі вивчення фахових дисциплін. Досягнення вищезазначеної мети зумовило цілий ряд необхідних для вирішення практичних завдань.

У загальному вигляді авторська професійно-орієнтовна методика формування професійної компетентності офіцерів ДКВС України охоплювала три етапи: організаційно-цільовий, репродуктивно-практичний, креативно-практичний, а на меті мала вдосконалення фахових знань, умінь й навичок студентів у єдності компонентів, що становлять структуру професійної компетентності, а саме: когнітивного, функціонального, мотиваційного, ціннісного та особистісного. Методика була реалізована впродовж трьох етапів – організаційно-цільового, репродуктивно-практичного, креативно-практичного. Досягнення мети було забезпечено через залучення студентів та викладачів до активних методів навчання – проблемних, інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій в процесі вивчення фахових дисциплін на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти у дисциплінах «Кримінально-виконавче право», «Пенітенціарна педагогіка», «Пенітенціарна

психологія», «Тактико-спеціальна підготовка», «Сучасні міжнародні стандарти у сфері пробації», «Теорія пенітенціарії та міжнародні стандарти поводження з ув'язненими», «Основи критичного мислення та праворозуміння в судовій практиці»; на другому (магістерському) рівні вищої освіти у дисциплінах «Порівняльне кримінально-виконавче право», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Міжнародний механізм контролю за дотриманням прав людини». Зазначимо, що процес формування професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України не може обмежуватися тільки вивченням професійно-орієнтовних дисциплін. Розвиток професійної компетентності пенітенціаріїв має здійснюватися впродовж усього періоду навчання у закладі вищої освіти, а також під час подальшої практичної роботи.

Завершальний етап педагогічного експерименту передбачав здійснення аналізу і порівняння результатів сформованості професійної компетентності курсантів (бакалаврський рівень освіти) і слухачів (магістерський рівень освіти) до початку та після формувального етапу експерименту. Результати, отримані в наслідок цього аналізу і порівняння, дозволили зробити висновок про те, що концепція, а також система ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України та технологія її реалізації є результативними (ефективними, дієвими).

Після завершення формувального етапу педагогічного експерименту через 4 місяці було проведено відтермінований контроль, або контроль збереження знань з метою підтвердження результативності концепції, а також системи ступеневої професійної підготовки офіцерів ДКВС України та технології її реалізації. Для цього у жовтні 2019 рр. за допомогою технології дистанційного навчання за пізнавальним, діяльнісним, мотиваційно-вольовим, аксіологічним і професійно-особистісним критеріями та їхніми показниками здійснено відповідне дослідження. Дистанційна технологія навчання дозволила залучити для відтермінованого контролю усіх учасників формувального етапу експерименту. Результати, що отримані на завершальному етапі педагогічного експерименту, а також під час відтермінованого контролю довели, що

концепція, а також система ступеневої професійної підготовки офіцерів ДКВС України та технологія її реалізації є результативними.

Результати дослідження проблеми ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України дали змогу визначити перспективні напрями розв'язання цієї наукової проблеми на п'яти рівнях – на загальнодержавному, на відомчому, на рівні закладу вищої освіти, на кафедральному.

На загальнодержавному рівні перспективи розвитку професійної підготовки майбутніх офіцерів ДКВС України полягають у наступному:

– удосконаленні законодавства, що регламентує підготовку майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України;

– забезпеченні професійного розвитку викладачів на базі закладів вищої освіти та закладів післядипломної освіти;

– інтернаціоналізації вищої освіти та залученні викладачів до участі у грантових програмах та міжнародних програмах обміну викладачів та курсантів;

– створенні організованої мережевої взаємодії викладачів професійно орієнтованих дисциплін з метою вдосконалення їхньої педагогічної діяльності та обміну досвідом;

– розробленні ефективного механізму забезпечення матеріального заохочення викладачів відомчих закладів вищої освіти.

Активна участь в обґрунтуванні та розробці перспектив ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України належить і працівникам Державної пенітенціарної служби, які повсякчас мають долучатися до громадського обговорення та подавати пропозиції, які дозволять здійснити конкретні заходи щодо державної кадрової політики та більш якісного забезпечення персоналом установ виконання покарань та слідчих ізоляторів. Зокрема, керівництво ДКВС України має приділяти значну увагу переорієнтації роботи структурних підрозділів на більш якісний підхід до організації навчання персоналу на науковій основі;

формуванню та розвитку системи навчальних закладів та центрів підвищення кваліфікації і їх наближенні до європейських норм та стандартів.

Виходячи з цього, на відомчому рівні запропоновано наступні перспективи розвитку професійної підготовки майбутніх офіцерів ДКВС України:

– розвиток навчальних закладів як обов'язкових компонентів виправних установ, створення відповідних умов для загального та професійно-технічного навчання засуджених, зміцнення їх матеріально-технічної бази;

– переорієнтація роботи кадрових підрозділів на більш якісний підхід до організації навчання персоналу;

– реалізація соціальних програм, спрямованих на ресоціалізацію засуджених у суспільстві;

– залучення курсантів до волонтерських та громадських організацій для участі у процесі ресоціалізації засуджених осіб;

– впровадження програм кейс-менеджменту та залучення курсантів до їх реалізації;

– налагодження діалогу з громадськістю та вдосконалення співпраці з нею;

– розширення зв'язків із засобами масової інформації щодо всебічного та об'єктивного висвітлення діяльності ДКВС з метою формування громадської думки про державну політику щодо виконання кримінальних покарань;

– співпраця із закордонними установами підготовки персоналу ДКВС з метою впровадження зарубіжного досвіду.

Наступним рушійним кроком у вдосконаленні ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України має стати забезпечення її кваліфікованим персоналом у закладах вищої освіти. Тому, на рівні закладу вищої освіти запропоновано наступні рекомендації:

– підвищення ефективності навчання майбутніх офіцерів через взаємодію закладів вищої освіти з центральними і місцевими органами виконавчої влади, місцевого самоврядування і громадськості;

– впровадження інтегрованих курсів через кооперативну співпрацю викладачів різних дисциплін;

- здійснення педагогічного наставництва у фаховій практиці майбутніх офіцерів ДКВС;
- проведення навчальних тренінгів для викладачів;
- удосконалення методів адаптації молодих викладачів у відомчих ЗВО;
- упровадження педагогічної фасилітації викладачів у викладанні професійно орієнтованих дисциплін;
- приведення змісту навчальних дисциплін у відповідність з реальними викликами професійної кримінально-виконавчої діяльності;
- конструювання змісту підготовки на основі міжнародного досвіду;
- формування корпоративної культури майбутніх офіцерів;
- спрямованість навчального процесу на пропаганду здорового способу життя; впровадження комплексу оздоровчих заходів, що забезпечують зміцнення здоров'я та підвищення працездатності фахівців-пенітенціаріїв, продовження їх професійного довголіття;
- проведення тренінгів щодо боротьби зі стресом та запобігання емоційному вигоранню;
- цілісне відтворення в змісті освіти завдань, спрямованих на гармонійний розвиток особистості офіцера;
- приведення змісту підготовки офіцерів ДКВС у відповідність із сучасним станом розвитку комп'ютерного забезпечення, технічних приладів, засобів охорони і зброї;
- вдосконалення форм, методів і засобів навчання, спрямованих на професійну підготовку майбутніх офіцерів ДКВС;
- забезпечення психолого-педагогічної підготовки у закладах вищої освіти ДКВС України.

Відповідальність за практичне впровадження та забезпечення процесу навчання лежить на кафедрах, які викладають дисципліни. Головними завданнями кафедри є: забезпечення якісної освіти з базовими знаннями; опанування понятійно-категоріального апарату кримінально-правового напрямку; розробка навчально-методичного інструментарію, у якому визначено

найбільш важливі проблеми кримінально-виконавчого права з урахуванням нових завдань, що стоять перед державою.

На кафедральному рівні: перспективи розвитку професійної підготовки майбутніх офіцерів ДКВС України полягають у наступному:

– розроблення навчально-методичного супроводу для викладання професійно орієнтованих дисциплін;

– розробка та видання підручників, навчально-методичних посібників та методичних рекомендацій, які б становили методичну основу підготовки майбутніх офіцерів ДКВС, враховуючи їхню практичну діяльність;

– розробка системи завдань для самостійної роботи курсантів, ураховуючи структуру й логіку навчального матеріалу окремої дисципліни;

– розвиток мотивації майбутніх офіцерів ДКВС України через застосування методів активного навчання, що моделюють ситуації професійної взаємодії майбутніх офіцерів ДКВС;

– започаткування професійних комунікативних тренінгів із застосування у професійній підготовці майбутніх офіцерів способів і прийомів здійснення ефективної професійної взаємодії із засудженими;

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, можна зазначити, що в умовах реформування Державної кримінально-виконавчої служби України важливого значення набувають такі чинники, як: підвищення ефективності функціонування установ виконання покарань через підвищення рівня кваліфікації їх співробітників за окремими напрямками діяльності; приведення діяльності закладів вищої освіти, установ виконання покарань до міжнародних стандартів за змістом, формами й методами навчання. Разом з тим, пенітенціарна служба потребує високопрофесійних, високоморальних, духовно й фізично підготовлених фахівців, здатних ефективно виконувати непрості функції перевиховання й ресоціалізації злочинців на основі сучасних підходів та методів роботи. Це завдання неможливо вирішити без відповідної професійної підготовки

персоналу пенітенціарної служби у закладах вищої освіти, якість якої можна забезпечити лише шляхом організації адекватної ступеневої професійної підготовки за відповідними освітньо-професійними програмами.

Таким чином, результати дослідження окресленої проблеми дали змогу визначити перспективи ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України на таких рівнях: загальнодержавному, відомчому, на рівні закладів вищої освіти та кафедральному. Впровадження цих рекомендацій, на нашу думку, сприятиме розв'язанню вище зазначених завдань та досягненню більших результатів щодо ступеневої професійної підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України, допоможе ефективно використовувати людський ресурс в установах виконання покарань, у розбудові ефективної системи виправлення й ресоціалізації в'язнів.

Список використаних джерел:

1. Байденко В. И. Базовые навыки (ключевые компетенции) как обязательный компонент высококачественного профессионального образования: наук-метод. сборник / Ин-т проблем развития сред. Проф.. образования. Москва. 2002. С. 24–32.
2. Гагарин Ю. В. Формирование готовности сотрудников исправительных учреждений к воспитательной работе с осужденными (на примере начальников отрядов): автореф. дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Казань, 2010. 20 с.
3. Дармограй П. В. Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів державної пенітенціарної служби України у процесі фахової підготовки: дис. ... канд. пед. наук. Хмельницький, 2017. 270 с.
4. Діденко О. В. Теоретико-методичні засади формування здатності до професійної творчості в майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04; Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2009. 533 с.
5. Дука О. А. Розвиток професійної компетентності персоналу органу пробації у відомчих навчальних закладах Державної кримінально-виконавчої служби України. Дис. ... канд. пед. наук. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, Київ, 2019. 296 с.
6. Коил Э. . Подход к управлению тюрьмой с позиций человека. Лондон: МЦТИ. 2002.
7. Левин Е. М. Педагогические условия формирования готовности будущих офицеров внутренних войск к профессиональной деятельности: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / ЗВО. Новосибирск, 2011. 241 с.
8. Дж. Макгакін. *Сучасний в'язничий менеджмент*. Київ: К.І.С. 2017
9. Тогочинський О. М. Теоретичні і методичні основи формування соціальної компетентності слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Чернігів, 2016. 558 с.

Anishchenko Viktoriia Results Of Experimental Verification Of Concept And System For Graduate Training Of Officers Of The State Criminal And Executive Service Of Ukraine

Education of future penitentiary officers is one of the main tasks of Ukraine's penitentiary system reforming which has to be a real guarantee of high international standards' and an effective system, capable of self-regulation according to society's calls and changing conditions.

The purpose of the article was to determine the results of a pedagogical experiment of the concept and effectiveness verification of the graduate training system of officers of the State Criminal and Executive Service of Ukraine.

Today, the penitentiary service needs highly professional, highly moral, spiritually and physically trained professionals capable to effectively perform the difficult functions of re-educating and re-socializing criminals based on latest approaches and methods of work. This task cannot be solved without appropriate professional training of the penitentiary service personnel in higher educational institutions, the quality of which can only be ensured by organizing adequate professional training in the relevant educational and professional programs.

The realization of the pointed pedagogical conditions, which is the core of the pedagogical system of the graduate officers' professional training of the State Criminal and Executive Service of Ukraine, was made through the development and implementation of the author's graduate professional-oriented method for the officers professional competence formation of the State Criminal and Executive Service of Ukraine.

In general, the author's professional-oriented methodology of the officers professional competence formation of the State Criminal and Executive Service covered three stages: organizational and target, reproductive and practical, creative and practical, also aimed at improving the professional knowledge, skills and abilities of students in the competence unity, which is the structure of professional competence, namely: cognitive, functional, motivational, valuable and personal. So the methodology was implemented in three stages – organizational and target, reproductive and practical, creative and practical. The achievement of the purpose was provided by involving students and teachers to active teaching methods – problematic, interactive, information and communication technologies in the process of studying professional disciplines at the first (bachelor's) and second (master's) levels of higher education.

The results of the study made it possible to determine the perspectives of the graduate training of the penitentiary officers at such levels: nationwide, departmental, at the level of higher educational institutions and cathedral. The implementation of the proposed recommendations, in our opinion, will help to address the mentioned tasks and to achieve greater results in the graduate professional training of SCES officers, and also will help to effectively use human resources in penitentiary institutions, in the tasks accomplishment of penitentiary reforming.

Keywords: pedagogical conditions, professional competences, professional training, level of professional training, system of professional competence formation, concept and system of penitentiary officers training.

References

1. Baydenko V. I. (2002). *Bazovyie navyki (klyuchevyye kompetentsii) kak obyazatelnyy komponent vysokokachestvennogo professionalnogo obrazovaniya* [Basic skills (core competencies) as a mandatory component of high-quality vocational education]. *Nauk-metod. sbornik / In-t problem razvitiya sred. prof. Obrazovaniya*. Moscow, P. 24–32. (in Russian).
2. Gagarin Yu. V. (2010). *Formirovaniye gotovnosti sotrudnikov ispravitelnykh uchrezhdeniy k vospitatelnoy rabote s osuzhdennyimi (na primere nachalnikov otryadov)* [Formation of readiness

of employees of correctional institutions for educational work with convicts (on the example of unit commanders)]: avtoref. dyss. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Kazan., 20 p. (in Russian).

3. Darmohrai P. V. (2017). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv derzhavnoi penitentsiarnoi sluzhby Ukrainy u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of professional competence of future officers of the State Penitentiary Service of Ukraine in the process of professional training]: dys. ... kand. ped. nauk. Khmelnytskyi. 270 p. (in Ukrainian).

4. Didenko O. V. (2009). Teoretyko-metodychni zasady formuvannia zdatnosti do profesiinoi tvorchosti v maibutnikh ofitseriv Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Theoretical and methodological principles of forming the ability to professional creativity in future officers of the State Border Guard Service of Ukraine]: dys. ... d-ra ped. nauk. Luhansk. 533 p. (in Ukrainian).

5. Duka O. A. (2019). Rozvytok profesiinoi kompetentnosti personalu orhanu probatsii u vidomchykh navchalnykh zakladakh Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy [Development of professional competence of probation staff in departmental educational institutions of the State Penal and Execution Service of Ukraine]: dys. ... kand. ped. nauk. Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna, Kyiv. 296 p. (in Ukrainian).

6. Koyl, E. (2002). Podkhod k upravleniyu tiurmoy s pozitsii cheloveka [Approach to prison management from the point of view of a human]. London, UK: MTSTI. [in Ukrainian].

7. Levin Ye. M. (2011). *Pedagogicheskiye usloviya formirovaniya gotovnosti budushchikh ofitserov vnutrennikh voysk k professionalnoy deyatelnosti: diss. ... kand. ped. nauk: 13.00.08* [Pedagogical conditions for the formation of future internal troops officers' readiness for professional activity: Ph.D. in Pedagogy Thesis: 13.00.08]. ZVO. Novosibirsk, 241 p. (in Russian).

8. Makhakin, Dzh. (2017). Suchasnyi viaznychnyi menedzhment [Modern Prison Management]. Kyiv, Ukraine: K.I.S. [in Ukrainian].

9. Togochnyskyi, O.M. (2015). Teoriya i prakty`ka formuvannya social`noyi kompetentnosti sluxachiv ta kursantiv vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv MVS Ukrayiny` [Theory and practice social competence forming of students and cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: monograph]. Chernigiv: Vy`davny`cztvo «Desna Poligraf». [in Ukrainian].